

Zlostavljanje i mučenje. Ostaje nejasno zašto se te radnje nisu podvele pod Iznuđivanje iskaza jer je to delo određeno samom radnjom izvršenja.

Treći problem je definicija krivičnog dela zlostavljanja i mučenja (čl. 137, st. 2) koja je šira u odnosu na definiciju mučenja iz Konvencije UN protiv mučenja, s obzirom da učinilac može biti svako lice, a ne samo službeno lice ili lice koje deluje uz pristanak ili po nalogu službenog lica (u tom slučaju postoji kvalifikovani oblik dela iz čl. 137, st. 3). Takvo rešenje u praksi u potpunosti obesmišljava duh zabrane zlostavljanja koji propisuje Konvencija UN protiv mučenja. I tokom 2014. godine različiti oblici nasilja muškaraca nad ženama podvode se pod ovo delo, iako je Srbija ratifikovala Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i u porodici, koja u članu 5, st. 2 propisuje obavezu države da preuzme zakonske i druge mere koje će imati za cilj da spreče, istraže i kazne počinioce.

Zaprećene kazne ne odgovaraju ozbiljnosti i težini ovog krivičnog dela na šta je ukazivao i CAT. Najteža kazna koja se može izreći zbog izvršenja krivičnog dela zlostavljanje i mučenje je 8 godina zatvora, dok je za krivično delo iznuđivanje iskaza najteža kazna 10 godina zatvora. Za oba krivična dela, osim za teži oblik iznuđivanja iskaza, moguće je izricanje uslovne osude (čl. 66, st. 1 KZ).

S obzirom da je raspon zaprećenih kazni za krivična dela zlostavljanje i mučenje ostao isti, ZKP za gonjenje učinioaca navedenih dela predviđa skraćeni krivični postupak. To praktično znači da se protiv navodnih učinioaca akata zlostavljanja ne sprovodi istraga već nadležno javno tužilaštvo može da preduzme samo pojedine dokazne radnje – samoinicijativno ili po nalogu suda. Nepromenjene su ostale i odredbe ZKP koje se odnose na nemogućnost oštećenog da kao supsidijarni tužilac preuzme krivično gonjenje pre potvrđivanja optužnice u slučajevima kada javni tužilac odbaci krivičnu prijavu, obustavi istragu ili odustane od podignute ali još nepotvrđene optužnice. Postojeća zakonska rešenja i prošlogodišnja praksa pravosudnih organa jasno je pokazala nedovoljnu spremnost Srbije da otkrije i kazni počinioce zlostavljanja, pogotovo kada se na strani okrivljenog nađe službeno lice (najčešće pripadnik MUP).

Mučenje je Konvencijom protiv mučenja definisano na sledeći način: „Po ovoj Konvenciji, izraz ‘mučenje’ označava svaki čin kojim se nekom licu namerno nanose velike patnje, fizičke ili duševne, sa ciljem da se od njega ili od nekog trećeg lica dobiju obaveštenja ili priznanja, da se kazni za neko delo koje je ono ili neko treće lice počinilo, ili se sumnja da ga je počinilo, da se uplaši ili da se na njega izvrši pritisak, ili da se neko treće lice uplaši i na njega izvrši pritisak, ili iz bilo koje druge pobude zasnovane na bilo kakvom obliku diskriminacije, kad takav bol ili takve patnje nanosi službeno lice ili neko drugo lice koje deluje po službenoj dužnosti ili na osnovu izričitog naloga ili pristanka službenog lica. Taj izraz ne odnosi se na bol i na patnje koje proizlaze isključivo iz zakonitih kazni, neodvojivi su od njih ili njima izazvani“.

Vidi Završne napomene Komiteta protiv mučenja od 21. novembra 2008, st. 5. Komitet za ljudska prava u svojim zaključnim komentarima iz 2011. povodom izveštaja o sprovođenju Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima u Srbiji izražava zabrinutost zbog blagih kazni propisanih za krivično delo zlostavljanje i mučenje i kratkog roka zastarelosti i preporučuje Srbiji da propiše oštrije zatvorske kazne i produži rok zastarelosti imajući u vidu težinu ovog krivičnog dela. Vidi Završne napomene Komiteta za ljudska prava od 24. marta 2011, st. 11.